

**TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Savivaldybės biudžetinė įstaiga. Turgaus a. 7, LT- 87122 Telšiai, tel. 8444-60155
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302657581

**TELŠIŲ RAJONO BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ
MOKSLEIVIŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ
DUOMENŲ ANALIZĖ 2016/2017 M. M.**

Telšiai, 2017

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-773 patvirtinta Lietuvos higienos norma HN 21:2011 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai patvirtinimo“, kiekvienais metais iki rugsėjo 15 d. moksleiviai turi pateikti mokyklai informaciją apie profilaktinio sveikatos patikrinimo rezultatus. Duomenys apie mokinių sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a. „Vaiko sveikatos pažymėjimas“. 2013 m. gegužės 16 d. Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-507 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d įsakymo Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a“ Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo pakeitimo, patvirtinta nauja vaiko sveikatos pažymėjimo forma. Naujoje formoje atsirado naujas reikalavimas – gydytojo odontologo išvada.

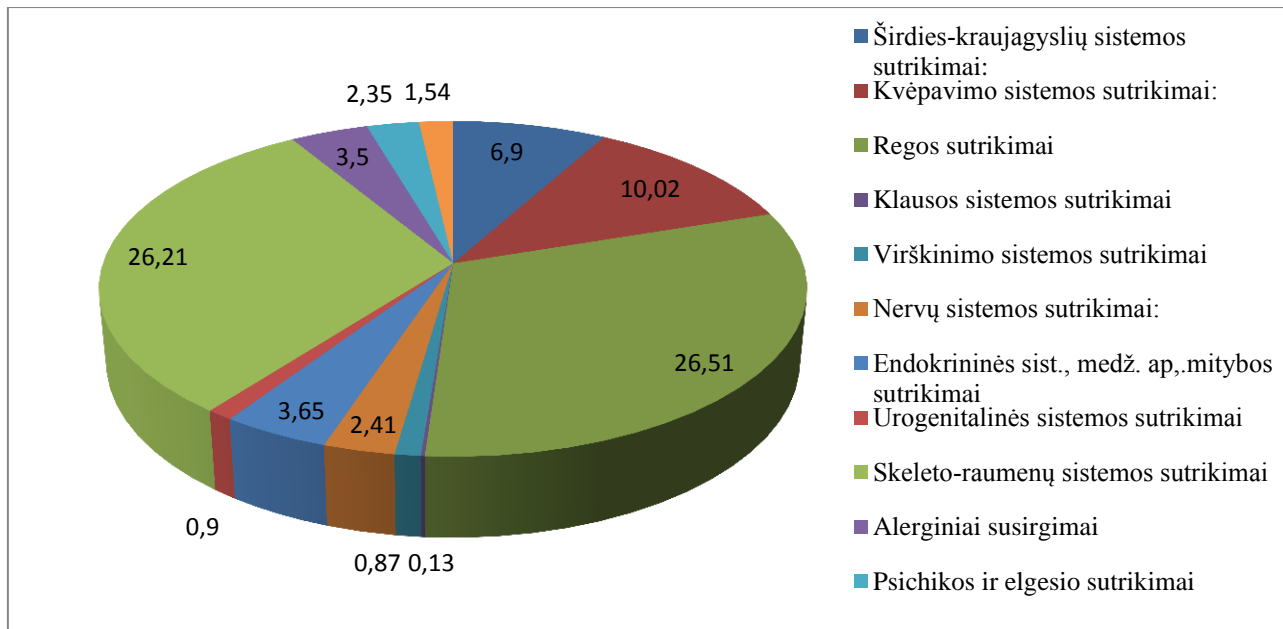
Šioje apskaitos formoje gydytojas įrašo pagrindinius mokinio sveikatos būklės duomenis: ūgį, svorį, kraujospūdį, klausos, regos, kaulų ir raumenų, kvėpavimo, nervų sistemų sutrikimus, dantų būklę. Taip pat šioje formoje pateikiama išvada apie mokinio fizinį pasirengimą, pagal kurią jis priskiriamas vienai iš trijų - pagrindinei, parengiamajai ar specialiajai - fizinio ugdymo grupei. Tačiau pastebima, kad ne visada šeimos gydytojai ir pediatrai dėl laiko stokos, pacientų eilių ir kitų priežasčių išsamiai ir nuosekliai užpildo šias formas, neretai pasitaiko tuščių, neužpildytų grafų, dėl šios priežasties dažnai yra gaunama nepilna mokinių sveikatos būklės informacija.

Moksleivių kasmetinių profilaktinių patikrinimų duomenys, kaip pagrindinis informacijos apie mokinių sveikatos būklę informacijos šaltinis reikalingas visuomenės sveikatos priežiūros specialistams, mokyklos administracijai, kūno kultūros mokytojams ir visiems kitiems mokyklų pedagogams. Mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros specialistams mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenų analizė padeda kryptingai planuoti ir įgyvendinti sveikatos priežiūrą mokykloje, organizuoti ir įgyvendinti priemones, susijusias su ligų ir traumų profilaktika, taip padedant mokiniams saugoti ir stiprinti sveikatą. Mokyklų administracijos darbuotojams informacija apie moksleivių sveikatą parodo, kokios mokinių sveikatos problemos vyrauja jų mokykloje, o tai gali tapti svariu motyvu įsijungti ar net inicijuoti sveikatos stiprinimo priemonių jų ugdymo įstaigoje įgyvendinimą. Kūno kultūros mokytojai, tik atsižvelgę į gydytojų priskirtas mokinių fizinio ugdymo grupes, gali tikslingai planuoti fizinio lavinimo pamokas ir moksleiviams nustatyti tinkamus ir jų sveikatą stiprinančius fizinius krūvius.

Vadovaujantis 2016-2017 m. m. mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų rezultatais (pagal formą Nr. 027-1/a. „Vaiko sveikatos pažymėjimas“), profilaktiškai sveikatą pasitikrino 97,8 procentai moksleivių. 2015-2016 m. m. sveikatą buvo pasitikrinę 97,3 proc. moksleivių. Deja pasitaiko ir netinkamai užpildytų sveikatos pažymėjimų, kurių 2,1 proc. netinkamai savo grafą užpildė odontologai.

Profilaktinių moksleivių sveikatos patikrinimų rezultatai

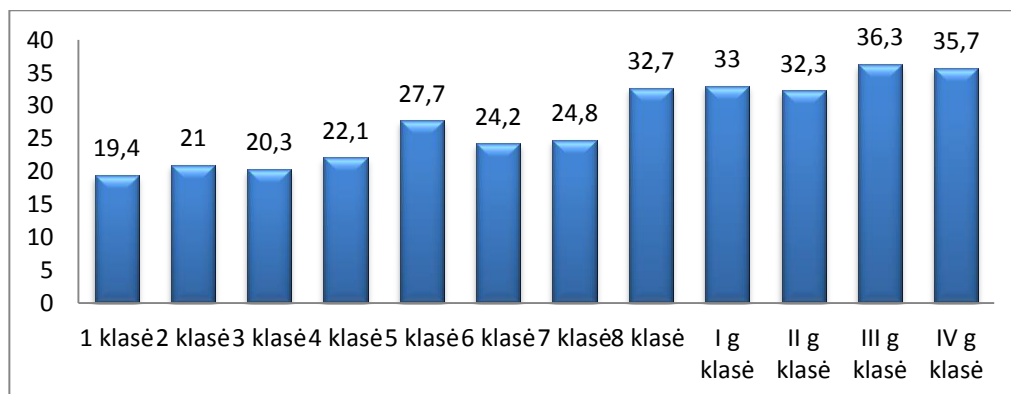
Išanalizavus moksleivių profilaktinių patikrinimų rezultatus, dažniausiai mokiniams nustatyti skeleto-raumenų sistemos (31,36 proc.), regos (28,23 proc.), kvėpavimo sistemos (10,02 proc.) sutrikimai (1 pav.)

1 pav. Profilaktiškai patikrinusių mokinių sveikatos sutrikimai Telšių rajono mokyklose (proc.) 2016-2017 mokslo metais

Dalį regėjimo sutrikimų lemia paveldėjimas, taip pat mažas judėjimas, ilgesnis laiko praleidimas prie kompiuterio, televizoriaus, netinkamas poilsis.

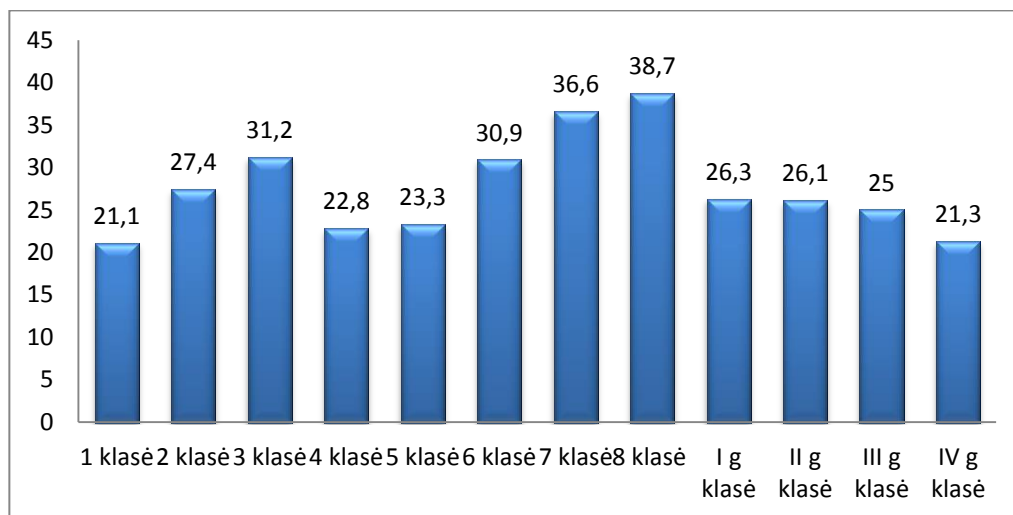
Dažniausiai regos sutrikimai nustatyti vyresniųjų klasių mokiniams. Nuo 5 klasės pastebimas regos sutrikimų skaičiaus pagausėjimas. Didžiausias regos sutrikimų skaičius užfiksuotas III ir IV gimnazijos klasių mokiniams (2 pav.).

2 pav. Mokiniai, turintys regos sutrikimus. Palyginimas pagal klases Telšių rajono mokyklose (proc.)

Skeleto-raumenų sistemos sutrikimus lemia spartus vaikų augimas tam tikrais periodais, ypač brendimo metu, netaisyklinga laikysena, mažas fizinis aktyvumas, sunkios ir per didelės kuprinės, netaisyklingas kuprinių nešiojimas, nepritaikyti suolai mokinio ūgiui ir kt.

Kaip matom diagramoje, kad jau antrokams ir trečiokams nustatytas didelis skeleto-raumenų sutrikimų skaičius. Ypač šių sutrikimų skaičiaus pagausėjimas matomas 6-8 klasių moksleiviams. Didžiausias skelto - raumenų sutrikimų skaičius, nustatytas 8 klasės mokiniams (3 pav.).

3 pav. Mokiniai, turintys skeleto-raumenų sutrikimus. Palyginimas pagal klases Telšių rajono mokyklose (proc.)

Pagrindinės fizinio ugdymo organizavimo mokyklose priemonės yra kūno kultūros pamokos bei po pamokų vykstanti sportinė veikla (sporto būreliai, sporto renginiai ir pan.). Kūno kultūros pamokos privalomos visiems sveikiems mokiniams. Daugumą vaikų, kurių sveikata sutrikusi, gydytojai nuo kūno kultūros pamokų atleidžia. Vis dėlto vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dažnai labiau negu sveikiesiems, reikalinga jų sveikatos lygį atitinkanti kūno kultūra.

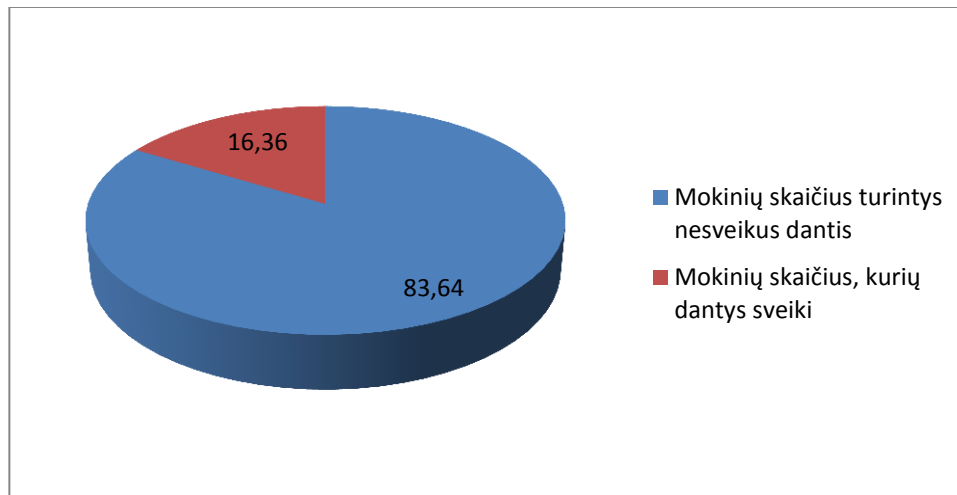
Skiriamos trys fizinio parengimo ugdymo grupės: pagrindinė - šiai grupei priklausantys vaikai yra visiškai sveiki, parengiamoji - moksleiviai turintys nedidelių sveikatos sutrikimų ar neseniai persirgę kokia nors liga, ir specialioji - mankštinamasi pagal specialią kūno kultūros programą. Moksleiviai nuo fizinio lavinimo pamokų gali būti ir visiškai atleisti.

Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad 87,84 proc. moksleivių priklauso pagrindinei grupei, 6,81 proc. parengiamajai, 3,91 proc. specialiajai ir 1,43 proc. moksleivių yra atleisti nuo kūno kultūros pamokų.

Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas

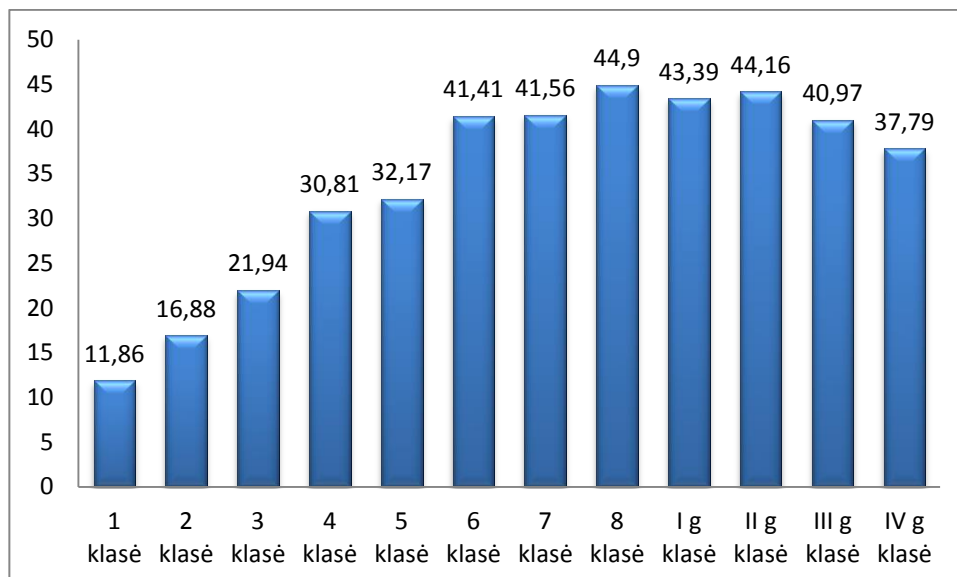
Mokinių dantų ligas įtakoja netinkama dantų higiena, neracionali mityba, per dažnai vartojamas daug cukraus turintis maistas, saldumynai.

Išanalizavus vaikų pateiktas formas Nr. 027-1/a matyti, kad tik 16,36 proc. moksleivių turi sveikus dantis ir net 83,64 proc. moksleivių dantys yra nesveiki (4 pav.).

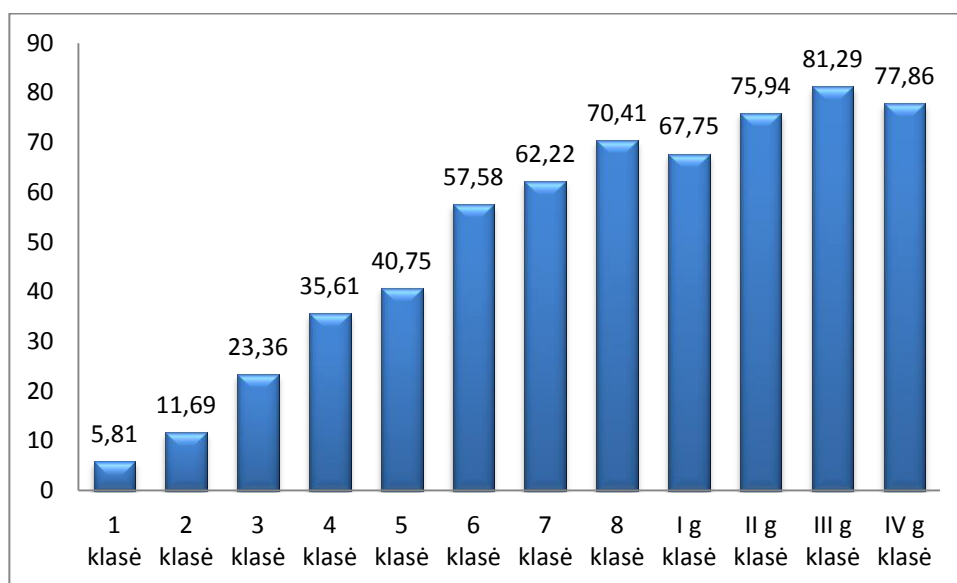
4 pav. Mokinių skaičius, kuriems patikrinti dantys. Telšių rajono mokyklose (proc.) 2016-2017 mokslo metais

Dažniausiai vaikų turinčių ėduonies problemų nustatyta 6 – 10 klasių moksleivių tarpe, vidutiniškai 42,79 proc. visų patikrinusių (5 pav.).

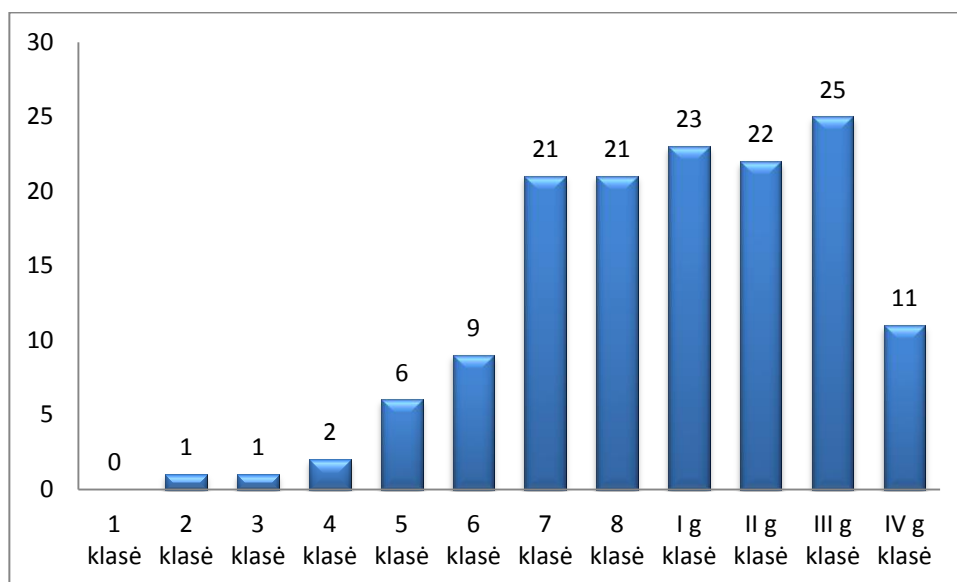
5 pav. Mokinių skaičius, kuriems nustatytas kariesas. Palyginimas pagal klases Telšių rajono mokyklose (proc.)

Atlikus duomenų analizę paaiškėjo, kad kuo vyresnė klasė, tuo mokiniams buvo nustatytas didesnis plombuotų ir išrautų dantų skaičius dėl karieso. Daugiausia nesveikų nuolatinių dantų (plombuoti dėl karieso) turėjo 6-12 klasių mokiniai (6 pav.).

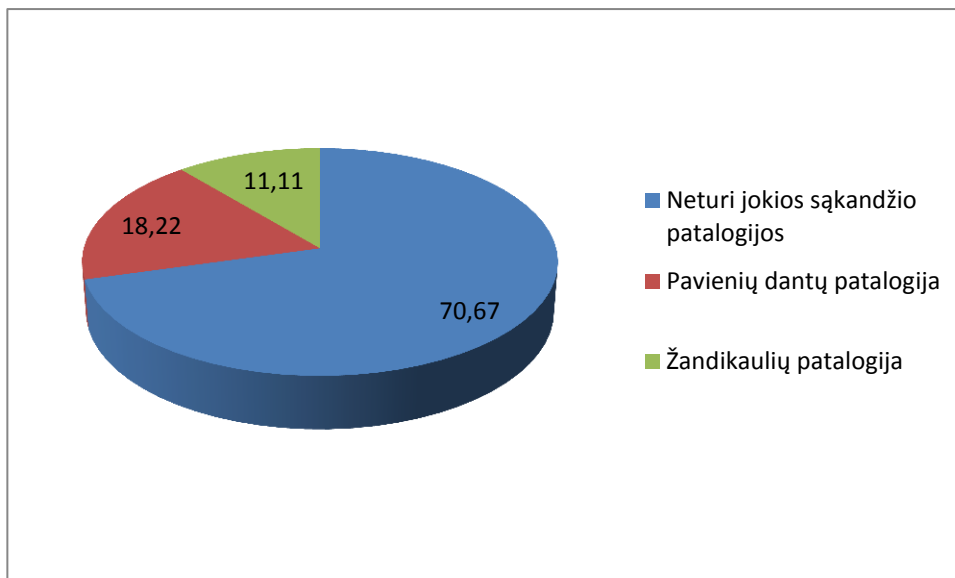
6 pav. Mokinių skaičius, kuriems plombuoti dantys. Palyginimas pagal klases Telšių rajono mokyklose (proc.)

Išrautų dantų, dėl karieso, daugiausiai pasitaikė 7-11 klasių moksleivių tarpe (7 pav.).

7 pav. Mokinių skaičius, kuriems ištraukti dantys. Palyginimas pagal klases Telšių rajono mokyklose

2016 - 2017 m. m. 6,7 iš 10 vaikų neturi jokios sąkandžio patologijos (70,67 proc.). Apie penktadaliui vaikų nustatyta pavienių dantų sąkandžio patologija (17,38 proc.), ir kas devintam vaikui nustatyta žandikaulių patologija (10,6 proc.) (8 pav.).

8 pav. Sąkandžio patologijos Telšių rajono mokyklose (proc.) 2016-2017 mokslo metais

APIBENDRINIMAS

1. 2016-2017 mokslo metais profilaktiškai sveikatą pasitikrino 97,8 proc. Telšių rajono mokinių.

2. Dažniausiai mokiniams nustatyti skeleto-raumenų sistemos (31,36 proc.), regos sistemos (28,23 proc.), kvėpavimo sistemos (10,02 proc.) sutrikimai.

3. Telšių rajono bendrojo lavinimo mokyklų mokinių sveikatos būklės analizė parodė, kad 87,84 proc. moksleivių priklauso pagrindinei grupei, 6,81 proc. parengiamajai, 3,91 proc. specialiajai ir 1,43 proc. moksleivių yra atleisti nuo kūno kultūros pamokų.

4. 2016-2017 mokslo metais, iš dantis pasitikrinusių, sveikus dantis turi 16,36 proc. moksleivių.

5. Didžioji dalis mokinių neturi sąkandžio problemų (70,67 proc.). 18,22 proc. turi pavienių dantų ir 11,11 proc. žandikaulių patologiją.

REKOMENDACIJOS

Lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių stebėseną ir profilaktiką turi būti pradėta dar iki vaiko pradedant lankyti mokyklą.

Būtina atkreipti didesnę dėmesį į regos, skeleto – raumenų, kvėpavimo sistemos sutrikimus, jau pradinėse klasių mokinių tarpe. Turi būti skatinama mokinių sveika mityba bei didinamas jų fizinis aktyvumas. Mokyklose vykdomi sveikatos projektai turėtų būti nukreipti į šių problemų sprendimą.

Gerinti vaikų teisingos burnos higienos mokymąsi. Reguliariai tikrintis dantis (kas pusmetį). Tėvai nuo mažų dienų turi ugdyti vaikus tinkamai valyti dantis. Taip pat skatinti vaikus savo dantis valyti du kartus per dieną.